

PASSEND INTERIEUR POSITIEF EFFECT OP (ZORG)LEERLINGEN

Flexibele scheidingswanden, koptelefoons en loungebanken: een passende inrichting voor (zorg)leerlingen heeft vaak niet veel nodig. En ook met een klein budget komt een school al ver: hergebruik in een ander kleurtje kan veel doen. Scholen gaan daarbij vaak uit van hun eigen kennis en ervaring, “maar het inhuren van een expert overstijgt het volgen van je eigen smaak, zet een stap verder en creëert rust en eenheid.” TEKST IRENE HEMELS

‘Scholen zijn vaak **onbewust kindonvriendelijk ingericht**’

De Koningin Emmaschool, een school voor speciaal basisonderwijs in Nijkerk, schakelde interieurarchitect Jacqueline Dam in om de inrichting van het vijftig jaar oude schoolgebouw aan te passen. Dam put als moeder van twee kinderen met een autismespectrumstoornis (ASS) ook uit eigen ervaring. “Ik merk zelf thuis hoe een passende inrichting een goede invloed heeft op mijn kinderen en hoe dit de opvoeding kan ondersteunen. Op een school, waar kinderen vele uren per dag verblijven, is dat niet anders.” Dam werkte in nauw overleg met het schoolteam. “Er zijn veel leerkrachten die goede ideeën hebben, maar omdat zij druk zijn met onderwijs, komt het er vaak niet van dit in de praktijk te brengen.” Gertrude van Pijlen, intern begeleider op de Koningin Emmaschool, is lovend over de samenwerking met Dam. “Als wij zelf aan de slag gegaan zouden zijn met kleurenwaaiers was de school nog geen eenheid geworden. Je volgt dan meer je eigen smaak. Wij hebben ervaren hoe veel verder je komt door een expert in

te schakelen. Zo is naast alle deuren in de school op soortgelijke picto’s te zien wie er werkt of waar de ruimte voor dient. Het ziet er professioneel uit en geeft duidelijkheid. We hebben zes stille werk- en twee *chill*plekken op de gang waar kinderen zich kunnen terugtrekken. Alle kinderen maken er graag gebruik van, veel meer dan voorheen. Er is ook veel gewerkt met oranje en paars. Een kleurstelling waar wij zelf niet opgekomen zouden zijn. ‘Veel te druk’, zouden we hebben gedacht. In de praktijk blijkt dat niet zo te zijn.”

Kindonvriendelijk

Gezelligheid en functionaliteit met een rustige uitstraling gaan bij Dam hand in hand. “Scholen zijn over het algemeen erg kindonvriendelijk. Dat doen ze niet bewust, ze willen allemaal het beste voor de kinderen. Maar als ik binnenkom, is het vaak onduidelijk waar ik me moet melden. Laat staan dat ik kan zien waar groep 3 zit. Stel je voor hoe dat dan voor kinderen is! Zeker voor een kind met autisme, dat is al zoveel energie kwijt met het bereiken van het juiste lokaal dat er weinig meer overblijft voor leren.” De inrichting van een school is een onderbelicht terrein. Veel wordt gedaan vanuit gewoonte. Overal kriskras door

De Koningin Emmaschool (sbo) heeft zes stille werk- en twee chillplekken op de gang, waar kinderen zich kunnen terugtrekken. Picto's laten zien wie er werkt of waar de ruimte voor dient. "Dat het ongezellig is om op de gang te zitten is een veel gemaakte denkfout."

het gebouw schilderen, maar een totale renovatie hebben we kunnen doen, waarbij de architect borg stond voor een samenhangend geheel, denkend vanuit een totaalconcept. Dat kun je als schoolleider niet zelf. Je kunt veel beter dicht op de huid van de architect zitten om samen tot een mooi geheel te komen, dan het wiel zelf te willen uitvinden."

Op Zonnehuizen heeft elk klaslokaal een eigen garderobe tot 1.30 meter hoogte met daarboven ramen die op de lichte centrale hal uitkijken. Van Breemen: "Garderobes per klas geven rust en overzicht. En de ramen die uitkijken op de hal is een bewuste keuze. Er wordt wel gezegd dat je geborgenheid

elkaar werkjes ophangen bijvoorbeeld. Of het idee dat het voor de kinderen ongezellig is om op de gang te zitten. Dat is een veel gemaakte denkfout!"

Budget

Voor een nieuw interieur op de Koningin Emmaschool was door een gift, sponsorloop en *fancyfair* 16.000 euro beschikbaar voor de inrichting van een bibliotheek en nieuwe boeken. Hiervan is een multifunctionele ruimte ingericht met een bibliotheek, orthotheek en zithoek voor leerkrachten. Het benodigde schilderwerk werd gedaan uit het reguliere onderhoudsbudget; veel oude meubels kregen een nieuwe kleur of bekleding. Het budget voor speciaal onderwijs Zonnehuizen in Zeist was aanzienlijk groter: het ging hier dan ook om een renovatie van het dertig jaar oude schoolgebouw én een aanpassing van het interieur. Na overleg met de architect van de gemeente werd het oorspronkelijke budget bijna verviervoudigd, vertelt locatieleider Peter van Breemen. "De architect wees ons erop dat het bedrag dat de gemeente Zeist voor 2020 op de begroting had staan voor renovatie van ons schoolgebouw naar voren gehaald kon worden door gebruik te maken van de regeling 'Algehele aanpassing schoolgebouw'. In plaats van 250.000 euro regulier onderhoudsbudget hadden we in een keer 950.000 euro tot onze beschikking. Niet alleen deuren vervangen en

in de klas moet creëren en prikkels van buiten naar binnen moet vermijden. Dat zien wij anders. Door contact van mensen in de hal, zoals andere leerkrachten, met leerlingen in de klas weten kinderen zich gezien. Naast voorspelbaarheid en structuur geeft dat ook veiligheid."

Voor elk schoolkind

Hoewel op de Zonnehuislocatie thuiswonende leerlingen zitten met autisme, ADHD en/of andere gedragsproblematiek én moeilijk lerend zijn, is locatieleider Van Breemen ervan overtuigd dat de nieuwe inrichting ook voor leerlingen zonder beperking zinvol is. "Wat voor een leerling ..."

Multifunctionele ruimte op de Koningin Emmaschool met een bibliotheek, orthotheek en zithoek voor leerkrachten

Ik wizwijs want
ik wil piloot worden

Ramon, groep 5

wiz_wijs
Dé rekenmethode!

Voor meer informatie kijk op de site:
www.wizwijs.nl

Breng leren tot leven

U kunt ons vinden op de

Kijk voor data en locaties op
www.zwijzen.nl/agenda

Op so-school Zonnehuizen in Zeist heeft elk klaslokaal een eigen garderobe met daarboven ramen die op de lichte centrale hal uitkijken. Foto: Jeannette Schols

‘WAT VOOR EEN ZORGLEERLING GOED IS, HEEFT OOK EEN POSITIEVE UITWERKING OP LEERLINGEN ZONDER ZORGBEHOEFTEN’

met een zorgbehoefte goed is, heeft ook een positieve uitwerking op leerlingen zonder zorgbehoefte. We hebben geen nauwe gangen meer, wat vaak geduw en getrek met zich meebrengt. Dat brengt onze leerlingen al snel uit hun evenwicht, maar is ook voor gewone leerlingen niet prettig.” Over wat goed is voor zorgleerlingen, variërend van kinderen met autisme, ADHD en hoogbegaafdheid zijn zowel architecten als scholen het wel eens: duidelijkheid, ruimte, rust en natuurlijke materialen zijn veelgehoorde begrippen. Toch kan de uitwerking behoorlijk verschillen, weet architect Gijs Kuiper van Kuiper Van Tuinen Architecten uit ervaring. “De onderwijskundige visie van een school is het uitgangspunt. Mijn taak is uit te vinden wat de school precies bedoelt en wil. Voor de ene school is prikkelarm een strakke, bijna lege en afgeschermdde plek, zo afgesloten

mogelijk van de buitenwereld. Terwijl voor Zonnehuizen prikkelarm veel meer zit in de sfeer, in de harmonie tussen leerling, leerkracht en hun omgeving. Zo kunnen scholen met dezelfde leerlingenpopulatie onderling zeer verschillen.”

Geen eigen tafeltje

Naast rust, ruimte en eenheid voegt onderwijsvormgever Ellen Doornbosch van Kuster + Mulder – jarenlang werkzaam geweest als leerkracht op basisscholen – er graag nog een basisingrediënt aan toe: kinderen stimuleren en uitnodigen op ontdekking te gaan. “Ik kan lokalen niet groter maken, maar wel kijken naar hoe je ruimtes beter kunt gebruiken. Niet elke kleuterklas hoeft een eigen bouwhoek te hebben, dat kost dubbel aan materialen en ruimte. Datzelfde

geldt voor elk kind een eigen tafeltje. Kinderen elkaar laten ontmoeten komt tegemoet aan hun behoefte aan beweeglijkheid en contact.” Op basisschool Sam-Sam uit Oosterhout leidde dat tot een gezamenlijke ruimte, waar al het bouw- en ontdekmateriaal is samengevoegd. “Hier bouwen de kinderen onder toezicht, maar ze hebben ook de vrijheid om spullen te halen en zelf een veilige plek op te zoeken, bij de juf bijvoorbeeld.”

Directeur Magda van Dijk van Sam-Sam bespeurt door de aangepaste inrichting een nieuw elan in haar team. “Alle leerkrachten zijn verantwoordelijk geworden voor het geheel. Leerkrachten worden makkelijker het eigen klaslokaal uitgehaald en daar worden ze creatiever en flexibeler van. Ik ben ervan overtuigd dat onze nieuwe inrichting, aansluit bij Passend onderwijs, waarbij je naast de groep nadrukkelijk aandacht hebt voor elk kind. Dáár gaat passend onderwijs om.” |

MEER WETEN?

www.eenthuis.nl (interieuradviesbureau Jacqueline Dam)
www.kuipervantuinen.nl
www.kuster-mulder.nl

STARTERSKIT VOOR INTERIEUR AANPASSING

- Zorg voor een goede bewegwijzering in de school. Begin met uniforme bordjes bij de deuren van de lokalen.
- Praat met elkaar over wat je wil bereiken met een nieuw interieur.
- Laat je niet leiden door je persoonlijke smaak.
- Ga kijken op andere scholen hoe zij het doen. Dat brengt je op ideeën en maakt duidelijk wat je wel en niet wilt.
- Benader een ervaren adviseur of architect om van gedachten te wisselen.